

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 102b/2019

privind interpretarea articolului 85 alin. (1) coroborat cu articolele 63
alineatele (2) și (3), 69 alin. (2) și 103
din Constituția Republicii Moldova
*(data de la care se calculează termenul de trei luni de inactivitate a
Parlamentului în vederea dizolvării sale)*

CHIȘINĂU

7 iunie 2019

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 22 mai 2019,
Înregistrată pe aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 7 iunie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Pe 22 mai 2019, dl Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, i-a adresat Curții Constituționale o sesizare privind interpretarea articolului 85 alin. (1) coroborat cu articolele 63 alineatele (2) și (3), 69 alin. (2) și 103 din Constituția Republicii Moldova, ridicând următoarea problemă:

„Dacă termenul de trei luni prevăzut de articolul 85 alin. (1) din Constituție, termen în care Parlamentul nou ales se află în imposibilitatea formării Guvernului sau procedura de adoptare a legilor este blocată, se calculează de la data validării alegerilor parlamentare sau de la data constituirii/intrunirii legale a Parlamentului?”

A. Legislația pertinentă

2. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 63 Durata mandatului [Parlamentului]

„[...]”

(2) Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

(3) Mandatul Parlamentului se prelungește până la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

[...]”

Articolul 69
Mandatul deputaților

„(1) Deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării.

(2) Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.”

Articolul 85
Dizolvarea Parlamentului

„(1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

(2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

[...]”

Articolul 103
Încetarea mandatului [Guvernului]

„(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

(2) Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile alineatului (1), îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

3. Autorul sesizării a menționat că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, termenul de trei luni prevăzut de articolul 85 alin. (1) din Constituție este aplicabil ambelor motive care justifică dizolvarea legislativului, *i.e.* imposibilitatea formării Guvernului și blocarea procedurii de adoptare a legilor.

4. În motivarea sesizării, Președintele Republicii Moldova a susținut că, în eventualitatea imposibilității formării Guvernului, termenul menționat

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

curge de la data apariției circumstanțelor care determină formarea unui nou Guvern. Una dintre aceste circumstanțe este expirarea mandatului Guvernului, care, potrivit articolului 103 alin. (1) din Constituție, are loc la data validării alegerilor pentru un nou Parlament. Totuși, potrivit articolului 63 alin. (3) din Constituție, mandatul Parlamentului se prelungește până la întrunirea legală a noii componente, iar potrivit articolului 69 alin. (2), calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales.

5. Prin urmare, având în vedere aceste dispoziții constituționale, în eventualitatea în care un Parlament nou ales se află în imposibilitatea formării Guvernului, nu este clar dacă termenul de trei luni a cărui expirare îi conferă Președintelui competența dizolvării acestui Parlament se calculează de la data validării alegerilor sau de la data întrunirii Parlamentului în prima ședință. De asemenea, în opinia autorului sesizării, este incertă și modalitatea de calculare a termenului în discuție în situația în care Parlamentul nou ales se află în imposibilitatea adoptării legilor.

B. Aprecierea Curții

6. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

7. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, interpretarea Constituției ține de competența Curții Constituționale.

8. Curtea menționează că articolul 25 lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională îi conferă Președintelui Republicii Moldova competența de a sesiza Curtea Constituțională.

9. Curtea constată că autorul sesizării solicită interpretarea articolului 85 alin. (1) coroborat cu articolele 63 alineatele (2) și (3), 69 alin. (2) și 103 din Constituția Republicii Moldova, prin prisma întrebării menționate la § 1 din prezenta decizie.

10. Analizând circumstanțele prezentate de către Președintele Republicii Moldova, Curtea consideră că răspunsul la întrebarea ridicată de acesta în sesizare rezultă din interpretarea anterioară oferită de către Curte articolelor invocate și chiar din textul Constituției.

11. Curtea a menționat că dizolvarea Parlamentului este permisă, conform procedurilor prevăzute de Constituție, în situațiile în care organul legislativ și reprezentativ suprem nu-și mai poate exercita funcțiile și, astfel, nu mai poate exprima voința alegătorilor. Din aceste motive, prin dizolvarea Parlamentului și prin desfășurarea alegerilor anticipate, alegătorilor li se oferă posibilitatea de a soluționa pe cale constituțională conflictul dintre autorități. În același timp, competența Președintelui Republicii Moldova de a dizolva Parlamentul constituie o garanție constituțională, care permite

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

soluționarea și deblocarea unei crize instituționale (HCC nr. 30 din 1 octombrie 2013, §§ 41-42).

12. Totodată, Curtea a menționat că mecanismul constituțional reglementat de articolul 85, conceput să nu permită declanșarea unei crize parlamentare și a unui conflict între puterea legislativă și puterea executivă, ar fi lipsit de efect în lipsa unui termen cert, la expirarea căruia Parlamentul ar urma să fie dizolvat. Astfel, Curtea a reținut că termenul de trei luni, prevăzut de articolul 85 alin. (1), reprezintă un termen limită de dizolvare a Parlamentului, comun pentru ambele cazuri în care intervine o situație de criză sau de conflict, *i.e.*: imposibilitatea formării Guvernului sau blocarea procedurii de adoptare a legilor (HCC nr. 30 din 1 octombrie 2013, §§ 52-53).

13. Cu privire la imposibilitatea formării Guvernului, Curtea a reținut că termenul de trei luni este un termen general de formare a Guvernului, începe să curgă de la data apariției circumstanțelor care au determinat necesitatea formării unui nou Guvern, curge indiferent de declanșarea procedurilor de formare a noului Guvern sau/și de efectuarea procedurilor prevăzute de alineatul (2) al articolului 85 din Constituție, include perioadele de consultare a fracțiunilor parlamentare și a altor proceduri legale și constituie termenul limită pentru formarea noului Guvern (HCC nr. 30 din 1 octombrie 2013, § 64).

14. Potrivit articolelor 101, 103, 106, 106¹ din Constituție, necesitatea formării unui nou Guvern intervine în cazul: (1) expirării legale a mandatului Guvernului; (2) exprimării votului de neîncredere de către Parlament; (3) imposibilității Prim-ministrului de a-și exercita atribuțiile; (4) decesului sau demisiei Prim-ministrului.

15. În continuare, articolul 103 din Constituție stabilește că Guvernul își exercită mandatul **până la data validării alegerilor** pentru un nou Parlament. Aceste dispoziții constituționale au fost transpuse și în articolul 12 din Legea nr. 136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern, care stabilește la alineatul (1) că mandatul Guvernului încetează de drept la data confirmării rezultatelor alegerilor pentru un nou Parlament și validării de către Curtea Constituțională a mandatelor noilor deputați aleși.

16. Astfel, data validării alegerilor reprezintă data expirării mandatului Guvernului, circumstanță care determină necesitatea formării unui nou Guvern. Prin urmare, din textul clar al articolului 103 alin. (1) din Constituție rezultă că termenul de trei luni (90 de zile) în care Parlamentul nou ales trebuie să formeze Guvernul curge de la data validării alegerilor. Curtea observă, în acest caz, aplicabilitatea regulii *In claris non fit interpretatio* (textele clare nu au nevoie de o interpretare).

17. Cu privire la dizolvarea Parlamentului în cazul blocării procedurii legislative, Curtea consideră relevant să-și reitereze jurisprudența anterioară

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

în care a menționat că niciun segment de timp cuprins între perioada de după expirarea mandatului Parlamentului precedent și întrunirea Parlamentului nou ales nu echivalează cu prelungirea mandatului parlamentar, prevăzut la articolul 63 alin. (1) din Constituție. Textul articolului 63 alin. (3) din Constituție stabilește pentru această perioadă interdicții speciale pentru atribuția constituțională de bază a Parlamentului, care este activitatea legislativă, limitându-l în dreptul de a modifica Constituția sau de a reglementa raporturile juridice prin adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor organice (HCC nr. 31 din 10 noiembrie 1997). Altfel spus, după alegerile parlamentare, Parlamentului nou ales îi revine sarcina să înceapă cât mai curând procedura de examinare și de adoptare a legilor.

18. În Hotărârea sa nr. 40 din 24 decembrie 1998, Curtea a reținut că noțiunea de „adoptare a legilor”, prevăzută de articolul 85 alin. (1) din Constituție, se referă la etapa finală a procesului legislativ și constă în votarea proiectului de lege în vederea adoptării lui ca lege de către Parlament. În aceeași Hotărâre, Curtea a menționat că prin „blocarea procedurii de adoptare a legilor timp de trei luni”, în sensul articolului 85 alin. (1) din Constituție, se subînțeleg acțiunile unor deputați sau ale unor grupuri de deputați îndreptate spre tergiversarea procedurii de votare a proiectelor de legi, fapt care conduce la incapacitatea Parlamentului de a adopta timp de trei luni legi de o importanță majoră în viața statului, legi care reglementează relații sociale de o importanță deosebită sau care instituie principii și norme fundamentale.

19. Prin urmare, Curtea menționează că răspunsul la întrebarea ridicată decurge din textul Constituției și din interpretarea oferită anterior prevederilor constituționale în discuție. De asemenea, având în vedere că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului trebuie constatate mai întâi de către Curtea Constituțională, fapt care constituie o garanție aptă să asigure respectarea Constituției, Curtea conchide că sesizarea este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea Președintelui Republicii Moldova, dl Igor Dodon, privind interpretarea articolului 85 alin. (1) coroborat cu

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 102b/2019
PRIVIND INTERPRETAREA ARTICOLULUI 85 ALIN. (1) COROBORAT CU ARTICOLELE 63
ALINEATELE (2) ȘI (3), 69 ALIN. (2) ȘI 103
CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

articolele 63 alineatele (2) și (3), 69 alin. (2) și 103 din Constituția Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 7 iunie 2019
DCC nr. 83
Dosarul nr. 102b/2019*